

Изх. 997/19.01.2020 г.

ДО
БОЙКО БОРИСОВ
МИНИСТЪР ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

КОПИЕ ДО:

ДЕСИСЛАВА АХЛАДОВА
МИНИСТЪР НА ПРАВОСЪДИЕТО

СТАНОВИЩЕ

Относно: Проект за изменение на закона за защита от домашно насилие, публикуван за обществено консултиране на 13.01.2021 г. на www.strategy.bg

УВАЖАЕМИ Г-Н БОРИСОВ,

УВАЖАЕМА Г-ЖА АХЛАДОВА,

Български център за нестопанско право (БЦНП) е организация, регистрирана съгласно българското законодателство през 2001 г. като юридическо лице с нестопанска цел в обществена полза. Мисията на БЦНП е да оказва подкрепа при изработване и прилагане на закони и политики с цел развитие на гражданското общество, гражданското участие и доброто управление в България. От 2012 г. заедно с партньорите ни Българска асоциация за лица с интелектуални затруднения и Глобалната инициатива в психиатрията – София реализираме програмата „Следваща стъпка в България“, чиято цел е развиване на пилотни проекти за конкретни лица с интелектуални затруднения или психични разстройства, голяма част от които поставени под запрещение, за самостоятелно упражняване на права.

Имайки предвид този опит и работейки активно в политиките за човешки права и развитие на социалната сфера, ние искаме да изразим своето становище относно конкретен текст в законопроекта, а именно предложеното изменение на чл. 8

1. Досегашният текст става ал. 1 и в него т. 4 се изменя така:

„4. директора на дирекция „Социално подпомагане“, когато:

а) пострадалото лице е малолетно или непълнолетно, поставено е под запрещение или е с увреждания;

б) са налице данните по чл. 18, ал. 1 и пострадалото лице се намира в безпомощно състояние вследствие на тежко увреждане, заболяване или старост.“

Според нас, така предложеният текст противоречи на Конвенцията за правата на хората с увреждания, ратифицирана от България със Закон за ратифициране на Конвенцията за правата на хората с увреждания (КПХУ), приет от 41-во Народно събрание на 26 януари 2012 г.

Нашите конкретни аргументи за това са следните:

В чл. 12 (Равнопоставеност пред закона) и чл. 13 (Достъп до съд) са изведени ясно стандартите на КПХУ по отношение възможностите за вземане на решение за всяко лице, и специално по отношение гаранциите за достъп до справедлив съдебен процес. Достъпът до съд е абсолютно условие за упражняване на всяко право и това право следва да се упражнява лично. Създаването на пречки пред неговото лично упражняване е на практика лишаване от правото и в конкретния случай това ще е по признак увреждане. В чл. 6 от КПХУ изрично е изведено, че жените и момичетата с увреждания са подложени на множество форми на дискриминация и затова следва държавите да предприемат (допълнителни) мерки, които да ги подпомагат при пълноценното им упражняване на всички права на човека и основни свободи. Именно с оглед на това тълкуване и разбиране на стандартите на КПХУ смятаме, че предвидената възможност в законопроекта за подаване на молба за защита само чрез настойник или директор на дирекция „Социално подпомагане“ противоречи на правото на достъп до съд на лицата с увреждания.

Посоченият текст от законопроекта, освен на КПХУ, не е в съответствие и с практиката на Върховния касационен съд, изразена в решение № 226/31.10.2016 г. на ВКС, IV г.о., в Определение на ВКС 208/16.03.2020г., според която съдът е приел, че при липса на законови правила, уреждащи равнопоставеността пред закона на хората с увреждания, или при наличието на законови правила, допускащи отричане или нахърняване на правата, признати по КПХУ, съответната държава следва да приеме всички необходими законодателни, административни и други мерки за прилагане на тези права, и да създаде законови гаранции за упражняването на правата от всеки.

Важно е да се отбележи, че Законът за хората с увреждания (ЗХУ) въведе възможности за подкрепа на лицата, които изпитват затруднения, да им се предоставят мерки за подкрепа, така че при упражняване на конкретни правни действия да могат да получат необходимата помощ. Разпоредбите по Глава четвърта, раздел Пети за Достъп до правосъдие и правна защита в ЗХУ развиват възможностите на тези мерки за подкрепа. Съгласно чл. 65 и сл. могат да бъдат определени мерки за подкрепа, съобразно конкретните нужди на лицето. По силата на чл. 67 от същия закон, органите на съдебната власт, както и всички държавни институции осигуряват на хората с увреждания ефективен достъп до правосъдие наравно с всички останали, включително чрез предоставяне на процедурни и подходящи за възрастта им мерки за подкрепа с оглед на тяхната роля във всички фази на процеса. Съдът осъществява преценка за необходимостта от предоставяне на правна помощ и мерки за подкрепа по реда на чл. 66 ЗХУ.

С оглед на гореизложените аргументи, ние предлагаме следната редакция на текста:

1. Досегашният текст на чл. 8 става ал. 1, и т. 1 се променя така:

1. пострадалото лице, ако е навършило 14-годишна възраст или е поставено под запрещение, независимо дали е пълно или ограничено;

2. т. 3 остава и става т.2.

3. т.4 става т. 3 и придобива следната редакция:

„4. директора на дирекция „Социално подпомагане“ може да подаде молба, когато:

а) пострадалото лице е малолетно или непълнолетно, поставено е под запрещение или е с увреждания;

б) са налице данните по чл. 18, ал. 1 и пострадалото лице се намира в безпомощно състояние вследствие на тежко увреждане, заболяване или старост.“

4. Добавя се ал. 2 със следния текст:

(2) В случай, че пострадалото лице е с увреждане и изпитва сериозни затруднения по смисъла на чл. 65 от Закона за хората с увреждания, съдът може да постанови мерки за подкрепа на лицето, с цел осигуряване на ефективна правна помощ и участие в процеса.

Смятаме, че така предложените текстове ще съответства не само не целите за защита на пострадалите по ЗЗДН, но и ЗХУ, както и на стандартите на КПХУ, по която България е страна.

С уважение:

/Надя Шабани, Директор/